

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, V ČETRTEK, 22. III. 1951

ŠTEV. 22 (391)

Slovenski kmetje so zborovali

Kakor vsako leto, so se tudi minuli ponedeljek zbrali odborniki Slovenske kmečke zveze po naših vaseh na redni letni občni zbor Slov. kmečke zveze.

Občni zbor je začel predsednik Slov. kmečke zveze Matevž Krasnik, ki je uvodnih besedah povdaril, da živi kmečko ljudstvo v resnih časih, v časih, ko gre kljub vsej pridnosti in marljivosti njegovo kmetovanje navzdol. Na tihem si vsak beli glavo in išče primerne poti, da bi prišel v gospodarstvu naprej in našel pravi izhod iz večnega zastajanja in nazadovanja izplačljivosti kmečkega dela. Nato je navzoče spomnil, da je bila SKZ pred petimi leti ustanovljena baš zaradi tega, da postane vodnik našega kmečkega ljudstva in da skrbi zato, da bi se nikdar več ne zgodilo, da bi kakršne koli nakane in proti njim naperjeni ukrepi ne našli slovenskih kmetov nepripravljenih, da se kot skupnost postavijo v bran vsem gospodarskim pretresom, novim oblikam zastajanja in tihega izpodiranja s svoje zemlje. Tov. Krasnik je nadalje ugotovil, da je SKZ v teh petih letih napravila vidne korake naprej, da ona med kmeti živi in vsakodnevno dela v njihovo korist, za njihov obstoj in napredek.

Ko je ugotovil sklepčnost občnega zbora in je bil sprejet dnevni red, so delegati izvolili petčlansko delovno predsedstvo, ki mu je načeloval Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu.

Sledilo je letno poročilo Pokrajinskega odbora o delu in o vprašanjih kmetijstva, ki ga je podal tajnik SKZ Blaž Singer.

Iz njegovega poročila o delu v minulemu letu je bilo razvidno, kako dobro pozna POSKZ našo kmečko problematiko in kako resno se je trudil, da bi s svojim delom popeljal kmete naših vasi k boljšemu življenju.

SKZ dela danes na vseh področjih kmečkega življenja

Za dosego tega cilja je POSKZ v minulemu letu ustanovil tri živinorejska središča, vpeljal med kmeti, ki so se v teh središčih združili, rodovniško delo, temeljito ocenil vse rodovniške živali, jim postavil poslovodje ter jih založil z vsem za rodovniško delo potrebnim materialom. To je bil primoran napraviti zaradi tega, ker bi bilo nesmiselno še čakati nato, da bi se deželna rejska združba pričela za povzdigo naše živinoreje resno zavzemati, ko imajo v nemških krajih močne rejske zadruga z dobro razvitim rodovniškim delom in ko le stremijo za tem, da bi svoje plemenjake stalno porivale k nam, da bi jih mi drago kupovali, oni bi pa pri tem zaslužili. Kar so oni v stanju, morejo biti tudi naši kmetje v Kmečki zvezi.

Velika potreba je tudi, da se kmetje v SKZ uveljavijo s svojimi pridelki na trgu. Doslej naši kraji na trgu s kmečkimi pridelki ničesar ne pomenijo. To se vidi pri vseh pridelkih, posebno pa pri sadju, ki ga kmetje ne prodajajo od doma, temveč na raznih trgih z njim na dobro barantajo. Na trgu se bo pa — kakor je bilo iz poročila razvidno — mogoče uveljaviti le, če se bodo kakor pri sadju, tako pri krompirju in vseh drugih pridelkih člani SKZ iznebili raznolikosti v sortah in vsi pričeli uresničevati načelo „Manj sort in več dobrega in lepega blaga naprodaj“. POSKZ je v ta namen že lani pričel z vzgojo semenskega blaga za potrebe svojih članov in bo to delo še razširil, da bo čim prej za člane SKZ na razpolago dovolj semenja takih sort, ki dobro obradijo in katere je tudi lahko prodati. Pri tem pa je njegov osnovni cilj ta, da ostane denar pri nakupu semenja med nami in da bo tisti, ki bo semenje kupoval, imel jamstvo, da je res dobil dobro, zdravo in našemu podnebnju od-

govarjajoče blago. V ta namen se je pričel baviti tudi s poskusi z novimi sortami, pričel je ustanavljati semenarske krožke, organiziral gnojilne poskuse in preiskave zemlje. Vse to delo hoče letos razširiti in posebno pospeševati, da bi tisti, ki hočejo pri tem sodelovati, imeli na eni strani čim prej dovolj tečne in sočne krme za svojo živino in da bi na drugi strani imeli na prodaj pridelke istih sort in izenačene kvalitete ter tako dobili svoj trud in svoje delo boljši poplačano kot doslej.

Poleg vsega praktičnega dela je POSKZ v zadnjem poslovnem letu imel po vaseh 226 najraznovrstnejših tečajev, sestankov in podobnih prireditiv, posebno uspešno pa je deloval z „Obvestili naprednih gospodarjev“, ki so se že po prvih številkah udomačile kot tisto, kar naš kmečki človek potrebuje in kar mu je doslej spričo vseh nemških strokovnih listov manjkalo.

Napredku naših kmetov najbolj nasprotuje ÖVP

Tov. Singer je v nadaljevanju poročila govoril tudi o subvencijah, o odnosih Kmetijske zbornice do Slov. kmečke zveze in k najaktualnejšim agrarno-političnim vprašanjem. Med drugim je dejal:

„Stalno je govora o velikanskih podporah v pomoč kmetijstvu. Kaj je na stvari? Avstrijskemu kmetijstvu je v letih 1949 in 1950 stalo na razpolago za razne podpore k podvigu pomembnih panog 361 milj. šilingov, od tega 152 milj. iz Marshallovega plana. Za letos je predvidenih 162 milijonov. K deležu, ki ga od tega denarja dobi Koroška, je prišlo iz deželnih virov lani 6,5 milj. šilingov in letos je v proračunu navedena enaka vsota. Kam gre ta denar? Tako utegne ta ali oni vprašati. Ne vemo, moramo odgovoriti, ker javno o tem še nihče ni predložil računov, da bi videli, kako so se po okrajih podpore delile in kdo jih je bil deležen. Nam

predložili zahtevo, da se mora del tega denarja uporabiti za pomoč našim težko prizadetim kmetom in za podporo našega dela. Doslej nam nato zahtevo niti odgovora niso dali.

Pokrajinski odbor sodi, da je tako delo, kakor ga SKZ sedaj vrši, pravilno in potrebno in da bi ga morala Kmetijska zbornica kot zato odgovorna ustanova pozdravljati in prav zaradi tega, ker ga vršimo — kar sami priznavajo — na gospodarsko najbolj oslabelem podeželju, tudi primerno podpreti. Kakor povsod drugod, kjer gre za naše interese so tudi tukaj oni nasprotnega mnenja. Zakaj takšen odnos do nas, ko bi morali biti v svojih prizadevanjih sporazumni in podpirati delo drugega? Ta odnos je samo zato takšen, ker Kmetijska zbornica danes ni kmetijska zbornica, temveč domena ÖVP v čisti kulturi. Nekateri pravijo, da nam je ÖVP naklonjena in da nam je še posebno naklonjen njen prezident Gruber. Dosedanja prizadevanja so nas privedla do drugega prepričanja. Njihova naklonjenost gre tako daleč, da bi nas najraje pogoltnili na žlici vode. Do tega prepričanja smo prišli po vseh razgovorih z njimi, ko smo se trudili, da bi dosegli njihovo razumevanje za potrebe našega podeželja kot celote. Njihova naklonjenost se še posebno kaže o preziranjih zahteve tisočev slovenskih kmetov po slovenski kmetijski šoli, kjer je na vseh pristojnih mestih — v kmetijski zbornici, dež. vladi in kmetijskem min. odločilna ÖVP. Ker pa mi tudi brez njih ustvarjamo trajne dobrine, se neumno razburjajo že nad tem, če nas obiščeta dva kmetijska strokovnjaka iz Ljubljane, ki sta pripravljena nam v našem težavnem delu pomagati po vaseh. Za ÖVP je to že „Hochverat“. Naš odgovor je tudi tukaj zelo kratek: Če smejo hoditi nemškim kmetom predavat in govoriti strokovnjaki iz Nemčije, potem smejo hoditi tudi k nam strokovnjaki iz Slovenije, da nam pomagajo

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
NAZNANJA

Jugoslovanska narodopisna skupina bo priredila na velikonočni ponedeljek, dne 26. marca 1951, ob 14. uri

v Scholzovi dvorani v Vrbi

nastop

JUGOSLOVANSKIH PLESOV

Ne zamudite edinstvenega umetniškega užitka!

Odbor.

Istega dne ob 20. uri pa bo nastopila jugoslovanska plesna skupina v slavnostni dvorani Delavske zbornice v Celovcu.

so samo na Kmetijski zbornici — kjer te denarje navadno delijo — enkrat mimogrede priznali, da je bil velikovski okraj „res zastavljen“. Vprašali boste tudi, koliko pa je od teh denarjev dobila SKZ za svoje tečaje in drugo pospeševalno delo. Dobili smo 2911.60 šil. za tečaje v lanski zimi. To je vse. Za letošnje tečaje so nam po dolgem prizadevanju obljubili, da nam bodo nekaj dali, vendar so pozneje od nas zahtevali, da naše tečaje v celoti prepustimo njim, da bi oni delali, kakor je njim prav, ne pa tako, kakor bi bilo za nas potrebno. Ker pa nato nismo pristali, nam za vse letošnje tečaje še niso dali niti groša, kakor tudi ne izpolnili zagotovila, da bodo nam za Obvestila nakazali posebno podporo. Ko so dobili nakazanih 10 milj. šilingov tako imenovanega plebiscitnega fonda, ki naj bi bili namenjeni predvsem za pomoč našim krajem, smo jim

tam, kjer nam strokovnjaki Kmetijske zbornice nočejo pomagati. Kar je zanje prav, to si lahko dovolimo tudi mi.

Ko je govoril o agrarno-političnih problemih je tov. Singer dejal: „Danes vse obstoječe stranke med seboj tekmujejo, katera bi se pokazala bolj kmečko in vsaka našteva, kako hoče in kako je pomagala kmetu. Eni pišejo „Celotna ÖVP stoji za zahtevami kmetov“, ob drugi priložnosti spet beremo „Agrarni problemi bodo rešeni“ in tretji pravijo, da tudi oni „pomagajo kmetom“. Naša zdrava pamet nam pa pravi, da nam nihče ne more in nam ne bo pomagal, če si sami ne bomo pomagali. Ne bo nam pomagala nobena stranka, ker je kmečki stan v vseh strankah po vplivu v manjšini. Ne bodo nam pa pomagali tudi nobeni sedanji „zastopniki“ kmetijstva. Če bi nam hoteli de-

Vesele velikonočne praznike
naročnikom in sotrudnikom želi
Slovenski vestnik

jansko pomagati, so v zadnjih letih imeli priložnosti dovolj, da bi to dokazali.

Danes je treba končno ugotoviti, da je med gospodi zastopniki kmetijstva in med kmečkim ljudstvom velika razpoka in da predvsem na Koroškem kmečko ljudstvo pri oblasteh nima svojih zastopnikov. Svojih zastopnikov pa tako dolgo ne bo imelo, dokler si jih pri volitvah ne bo samo postavilo, neodvisno od katere koli stranke.

Slovenska kmečka zveza je pobornik za pravo kmečko skupnost

SKZ je — kakor sledi iz poročila — pobornik za takšno kmečko skupnost. Njena pot je jasno določena in ne more priti nikomur drugemu v korist, kot pa kmetom, ki se v njej združijo. Ta pot in pričeto delo vodi k zboljšanju razmer na vasi, k zboljšanju osnovnih življenjskih pogojev kmečkih ljudi, to je k zboljšanju rodovitnosti kmečke zemlje, to je k povečanju, kvalitetnemu zboljšanju in povenotanju poljskih pridelkov, to je k podvigu donosnosti naše živinoreje — skratka k boljši izplačljivosti kmečkega dela. Ob enem pa vodi ta pot k poglobitvi, samozavesti in enotnosti kmečkega ljudstva, da posameznik zaradi odvisnosti ne bo klecnil pred vsakim frakarjem, da se ne bo pustil od lažnivih prerokov voditi za nos in klečplaziti za drobtinicami, temveč da bomo kot celota v zavesti svoje enakovrednosti in enakopravnosti nerazdružljivo terjali to, kar nam gre, kar je potrebno za naš nadaljni napredek in precvit, za očuvanje naše nam od prednikov izročene zemlje, govorice in zavesti“.

Po poročilu, kateremu so delegati budno sledili in mu večkrat pritrjevali, se je razvila obširna razprava o vseh perečih kmečkih vprašanjih, ki je trajala skoraj dve uri in ki je jasno nakazala smer nadaljnega dela SKZ.

Nato je občni zbor soglasno izvolil novi Pokrajinski odbor iz najbolj požrtvovalnih, najbolj delavnih in hkrati tudi za posamezna mesta sposobnih ljudi. Z mogočnim aplavzom je bil izvoljen za predsednika dosedanja član Pokrajinskega odbora Lovro Kramer, pd. Janšej v Skoficah, ki ga odlikujejo vse potrebne vrline. Na podpredsedniška mesta sta bila izvoljena Šimen Gros in Janko Ulbing, tajniško mesto so naprej poverili — kakor ga je označil Mirko Kumer — stari korenini SKZ Blažu Singerju, dočim je blagajniške posle dobil zaupane Matevž Krasnik.

Občni zbor SKZ je bil mogočna manifestacija delovanja in prizadevanja SKZ za obstoj in napredek našega podeželja. Zato tudi ni čudno, če se je „Volkszeitung“ že takoj naslednji dan spet zalela v SKZ s svojimi obrabljenimi in ostudnimi frazami. Je pač tako: Če stopiš psu na rep, zacvili. Kmetje naših krajev zato lahko razsodijo, kje je njihovo pravo mesto.

Slovenski narod je volil svoj parlament

Preteklo nedeljo si je slovensko ljudstvo v splošnih in tajnih volitvah izbralo svoje najboljše zastopnike za poslance v svoj novi parlament. Volilna udeležba je bila še večja kakor pri zadnjih volitvah. Volitve so potekale povsod v prazničnem razpoloženju. Končni rezultati nam ob zaključku lista niso še znani, iz delnih poročil pa je videti, da se je ogromna večina slovenskega ljudstva odločila za kandidate Osvobodilne fronte, medtem ko je skrinjica brez liste dobila le zelo malo glasov. V industrijskem središču Mariboru n. pr. je od 45.000 volilnih upravičencev ostalo doma samo 300 ljudi. Med kandidati za novo ljudsko skupščino FLR Slovenije je 110 delavcev, 12 kmetov, 18 združnikov, 25 oficirjev, 21 obrtnikov ter 97 kulturnih in javnih delavcev.

Jugoslovanski narodni plesi v Celovcu in Vrbi

Jugoslovanska plesna skupina, ki je prepovala na svoji turneji zapadno Evropo in se nahaja točasno še na Dunaju odnosno na štajerskem, bo dala tudi na Koroškem dve prireditvi jugoslovanskih narodnih plesov in sicer na velikonočni ponedeljek ob 14.00 uri popoldne v Scholz-ovi dvorani v Vrbi in ob 20.00 uri zvečer v slavnostni dvorani delavske zbornice v Celovcu.

Na svoji turneji od Londona do Dunaja je žela jugoslovanska plesna skupina sijajne uspehe in zaslovela po visoki umetniški višini izvajanih plesov. Kritike v časopisih so se živale v priznanjih in splošno ugotavljale, da je le redko videti takih prireditev, ki bi nudile tako globokega in popolnega umetniškega užitka.

Avstrijski informacijski list „Weltpress“ prinaša v svoji obširni kritiki med drugim naslednja priznanja (o predstavah na Dunaju):

— ...Mladi jugoslovanski plesalci sijaj-

no plešejo. Njihovi pevci in muzikanti so odlični; skupina se sestavlja iz poklicnih plesalcev, ki jih lahko smatramo za naravne umetniške talente, v katerih so se obdržali izvorni ljudski elementi. In prav zaradi tega učinkujejo njihovi ljudski plesi naravno in pristno. — Nadalje piše kritika: „— Bogato spremembo prinaša mnogoterost barv in oblik kostumov, ki jih komaj kak večer lahko vidimo v takem izobilju. — K solističnem šiptarskem plesu pa pripominja ... Plesalca v kostumu šiptarov se pripogiba in izravnavata ter vzdigujeta in spuščata v mehkem koraku svoje noge tako počasi, da se čudimo, kako vzdržita svoje ravnotežje. Karakterističen ples, ki ne bo našel kmalu sebi enakega.“

Iz celotne kritike je razvidno veliko zanimanje kulturne javnosti na Dunaju za to izredno gostovanje in visoko priznanje kulturnih kritikov umetniški kavosti prireditve.

Tudi koroška javnost si obeta, kakor je

razvidno iz časopisja z obiskom teh plesnih umetnikov veliko iznenadenje. Vsekakor bomo lahko videli krasne narodne plese iz vseh krajev Jugoslavije — od naše slovenske domovine na severu pa do južnih pokrajin srbske in makedonske dežele, v katerih so še danes globoko zakoreninjeni v živih ljudskih običajih.

Brez dvoma bosta ti dve prireditvi, ki so ju organizirali Slovenska prosvetna zveza (v Vrbi) in Ljudska univerza delavske zbornice ter prosvetni referat Avstrijske sindikalne zveze (v Celovcu), nepozaben doživljaj za vsakogar, ki bo utegnil jima prisostvovati.

Vsem našim rojakom, ki niso mogli videti predstave ljubljanske Opere („Era z onega sveta“ in „Ohridske legende“) najtopleje priporočamo obisk teh plesnih prireditev naših bratov iz FLRJ; — naj ne zamudijo edinstvene priložnosti, da vidijo slovenske narodne plese v svoji umetniški zares dovršeni obliki. Nikomur ne bo žal truda, lep nemiljiv spomin bo odnesel vsak.

Še en prezidentski kandidat

Takoimenovani „Komite nadstrankarskega združenja“ je na svoji ustanovni seji v Salzburgu postavil univerzitetnega profesorja in predsednika avstrijskega Rdečega križa dr. Burgharda Breitnerja za svojega prezidentskega kandidata. Istega dne je vodstvo VDU pozvalo svoje članstvo, naj pri prezidentskih volitvah glasuje za dr. Breitnerja.

Navdušenje VDU-a za tega kandidata in pa vest, da se je na Koroškem osnoval poseben komite pod vodstvom svoječasnega deželnega glavarja in znanega velenemca dr. Lemischa z namenom, da bo delal reklamo za tega takoimenovanega nadstrankarskega kandidata, jasno kaže, kam pes taco moli.

Avstrija imenovala poslanika v Beogradu

Po imenovanju dosedanjega političnega predstavnika FLRJ Viktorja Repiča za poslanika Jugoslavije na Dunaju, je avstrijska vlada imenovala dr. Karla Braunias-a za svojega poslanika v Beogradu. Prvi izredni poslanik in opolnomočeni minister republike Avstrije je predal pretekli ponedeljek svoje poverilne listine predsedniku prezidija jugoslovanske ljudske skupščine.

Organizacija združenih narodov bo letos zasedala v Parizu

Francoška vlada je sklenila, da v načelu pristane na to, da bo jesensko redno zasedanje generalne skupščine OZN letos v Parizu. Kakor poroča AP, je zastopnik vlade izjavil, da je postavila francoska vlada samo en pogoj, da se namreč zasedanje ne bo začelo pred 6. novembrom. Francoška vlada je postavila ta pogoj zato, ker bodo splošne volitve v Franciji verjetno letos jeseni. Parlamentarni krogi pa si prizadevajo, da bi bile volitve že prej, t. j. junija.

Generalni tajnik OZN bo obiskal v začetku aprila Pariz, kjer bo s francoskimi oblastmi podpisal dogovor o šestem rednem zasedanju Generalne skupščine OZN, če bo zasedanje v francoski prestolnici. Trygve Lie bo nato obiskal Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo, Sirijo, Libanon, Izrael, Egipč in Libijo.

Boji na Koreji

Sporočilo 8. armade, ki ga prenaša agencija France Presse pravi, da so ameriške enote zavzele nekatere dele mesta Seula, ne da bi pri tem naletele na najmanjši odpor. Severnokorejske in kitajske sile se krepko upirajo v bližini Hongčona in na sektorju severno od Judonga in tudi na cesti, ki vodi v Čunčon. Čunčon leži približno 10 km južno od 38. vzporednika.

Washington. — Ameriško obrambno ministrstvo je izdalo drugi seznam ameriških izgub na Koreji. V tem seznamu je 972 imen. Iz poročila je razvidno, da je bilo največ izgub med 11. in 19. februarjem.

Draginja v Trstu

Trst. — Po uradnih podatkih so se življenjski stroški v anglo-ameriški coni STO od začetka oboroženega spopada v Koreji povečali za približno 10 odst. Za nekatere poglobitve potrošne predmete, kot za olje, milo, mast, meso in drugo, pa so cene narasle celo za 25 do 60 odst.

Koroška deželna razstava 1951

Tradicionalna celovška razstava bo letos na pobudo koroške deželne vlade in treh gospodarskih zbornic preimenovana v koroško deželno razstavo. Na ta način hočejo doseči značaj centralizacije koroških razstav. V dnevih od 9. do 19. avgusta bo torej velika razstava za trgovino, obrt in industrijo ter za poljedelstvo in gozdarstvo. Tri posebne razstave iz področja „les“, „ruda“ in „kemična industrija“, bodo dale razstavi poseben poudarek in bodo vzbujale gotovo veliko zanimanje. Velika jesenska slavnost in tombola bo obsežno prireditev deželne razstave izpolnila. Nadalje bo na deželni razstavi posebna točka „Prva mednarodna razstava vseh pasem psov“, h kateri pričakujejo stotine razstavljalcev iz Avstrije, Italije, Jugoslavije, Nemčije in švice.

Zvezno ministrstvo za trgovino in obnovo je za razstavo predvidelo odklikovanje v zlatu, srebru in bronu z diplomami. Z udeležbo na

razstavi, ki jo z gotovostjo pričakujejo iz Jugoslavije, Italije in Nemčije, bodo avstrijskim razstavljalcem nudila priložnost navezati gospodarske stike s sosednimi državami.

Predsedstvo koroške deželne razstave ki bo pod častnim pokroviteljstvom deželnega glavarja Wedeniga, se že tedne prizadeva, da bi prva koroška deželna razstava častno in uspešno potekla.

Bonn. — Zahodnonemška socialdemokratska stranka je po nedeljski seji svojega izvršilnega odbora sporočila, da ni spremenila svojega negativnega stališča do Schumanovega načrta za združitev zahodnoevropske industrije premoga in jekla. V poročilu, ki ga prinaša AFP, je dodano, da na stališče socialdemokratske stranke ne bodo prav nič vplivale spremembe, ki so bile pozneje vstavljene v ta načrt. (Tanjug).

Taka je resnica

Pred nedavnim je bil v Beogradu II. Kongres Zveze borcev narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije, na katerem sta zastopala koroške partizane predsednik Zveze bivših partizanov Slovenije Koroške Karel Prusnik in član glavnega odbora Urh Olinic. Od slednjega je sprejel Slovenski vestnik pismo, ki ga v celoti objavljamo.

Če prav ne pišem lahko, ker so mi roke zabrekle od vsakdanjega dela vendar sem se odločil, da povem nekaj resnice. Sem mali kmet, po poklicu pa kovač, vendar vem, da živimo v kulturno precej razviti dobi. Govoriti resnico, je tudi en del kulture, lagati se, pa je nekulturno. Vendar pa se politični spekulanti, strahopetci in ljudje ki mislijo, da smo ml delavni ljudje neumna raja, tako bedasto lažejo po svojih časopisih, da je že človeka kar sram in se čudi, da se moderni stroj ne ostavi takim lažem. Mislim tukaj na informirojevske časopise, ki je že sam njih naslov očitna laž, ko se imenuje „Volkswille“ in „Slovenski borec“, ker nimajo niti z ljudsko voljo, niti z slovenstvom še manj pa z borbo nobenega sorodstva. Tudi to je laž, ker se imenujejo komunistični, ker že desetletja sem v družbi komunistov, ki pa jim je laž in obrekovanje tako tuje, kakor ljubijo pošteno in poštovno borbo za pravice delavnega človeka.

Že tisti, ki je za časa protifašistične vojske, samo posredno bil vključen v partizansko gibanje, s tem da je gmotno podpiral partizane na Koroškem, se nad temi lažnjivimi „borci za pravico delavnega človeka“ zgražajo in jih obsojajo. Še bolj ogorčen pa je človek, ki je bil sam z vso svojo družino v partizanih in je žrtvoval najdragocenejše kar človek ima, namreč svojega edinega sina, zato, da bi prenehalo suženjstvo in, da bi delavni človek užival sam kar ustvarja in tudi zato, da bi bil mir na svetu. Kaj porečejo še oni partizanski očetje in matere, ki so zgubili po več sinov in hčera, ki so padli v borbi proti fašizmu za svobodo narodov, po vsej naši koroški zemlji. Ali smo se mi partizani morda borili za tako svobodo, da danes lahko na „demokracičen način“ lažejo žrtvam fašizma in ljudstvu novi birokratski pisani, odeti v plašč „slovenskih borcev“ in „naprednih koroških slovencev“. Kar tukaj bi jih vprašal, kaj so delali, ko smo se mi vojskovolet pod vodstvom KPJ s tov. Titom na čelu proti fašizmu? Zakaj so šli v nemško vojsko nazaj, nam pa obljubili, da bodo prišli v partizane. Kazianka, ali še veš kako si se strahopetno izmaknil resnični borbi takrat, ko bi lahko pokazal, da ti je usoda delovnega ljudstva resnično pri srcu. Roko si nam dal v Borovljah, da prideš v partizane, potem pa si raje odšel v nemško vojsko. Niti protifašističnih letakov si nisi upal nesti v Beljak, katere smo ti ponujali. To je bilo o božiču leta 1943. Mi tega nikoli ne bomo pozabili. Že takrat so ti bile tuje direktive bolj pri srcu, kakor lastno ljudstvo. Že takrat si se nam nalagal. Informirojevcu se nam lažejo ker nas imajo za „neumne pavre“, „holcarje“ in „cestne barabe“. Informirojevski „oficirji“ okoli „Borca“ naj nam partizanom končno povedo, kje so bili „dve leti v partizanih“ in v katerih štabih „šefi pisarn“?

Kakor se laže eden tako se laže drugi. A laž ima kratke noge.

Našim kulturnim bralcem se ob tej priliki oprostim, da sem postal malo srdit. Ljudje pa, katerim so besede ogorčenja namenjene, ne zaslužijo drugega, kakor da jim zabrusiš v obraz golo resnico, brez olepševalnih besed.

Pred osem dnevi sem bil kot delegat koroških partizanov na drugem kongresu Zveze borcev NOV Jugoslavije v Beogradu. Že med vožnjo iz Ljubljane v Beograd sem srečeval znane stare partizane, s katerimi smo se z objemi pozdravljali in bil priča, kako so bile mokre oči takih borcev, ki so se že leta 1942 srečali v prvi koroški četi v Peči. Samo dvanajst partizanov nas je bilo takrat na Koroškem, je z zvnečim glasom pravila „Mala Marjetka“, katera je danes že mati dveh ljubkih otročičkov. Leon, tudi starina iz prve koroške čete, je prinesel v kupej buteljko vina. Pripovedovali smo si partizanske doživljaje, vesele a tudi žalostne. Marjetka in Leon kot redke preživle priče prve teže borbe v Mežici, sta pripovedovala o smrti našega Lenarta. „Se nikoli nisem slišala s tako močjo bruhati kri kot iz rane Lenarta, ki je takoj padel v nezavest“, je žalostno pristavila Marjetka, na kateri prsih je bleščala spomenica od leta 1941.

Praznično razpoloženi delegati so prihajali mimo našega kupeja in se pri nas ustavljali. Delegati smo imeli lastne vagone, in smo se lahko že med potom pozdravljali. Skoraj polovica tovaršev je nosilo na svojih prsih spomenico, ostali pa hrabrostna odlikovanja. Čeprav smo se vso noč vozili, nismo bili prav nič utrujeni, ker med starimi borci ne misliš na počitek. Na vsaki postaji je bilo novo srečanje, novo prisrčno pozdravljanje: v Trbovljah, Zidanem mostu, povsod so prišli v vagone novi delegati stari partizanski borci. Isto v Zagrebu pa vse do Beograda, kjer so nas sprejeli z isto prisrčnostjo srbski borci, nas peljali v hotel Moskva, kjer smo se umili in najedli potem pa v Kolaričevo ljudsko univerzo, kjer se je vršil kongres.

Kongresna dvorana je bila nabito polna. Tisoč dve sto delegatov, samih starih zaslužnih partizanskih borcev, katerih mnogi so danes oficirji Jugoslovanske armade, ki so po vojni absolvirali višje in nižje oficirske šole, je burno pozdravilo svojega ljubljenelega prvoborca tov. Tita, ko je stopil s predsedstvom zveze na oder. Ne morem popisati navdušenja, ki je vrelo iz src vseh tisoč dve sto borcev. Vzklikanje: Tito partija, Tito heroj, in „mi smo Titovi, Tito je naš“, je bilo tako močno in silovito, da nisi slišal lastnega glasu. Več minut smo tako stoje pozdravljali vodstvo zveze z Titom na čelu, katerim so se kakor nam iskrlje oči od radostnega razpoloženja. Ne bom pravil kaj so Tito in ostali tovaršiji povedali v svojih referatih, reči pa moram da je bilo razpoloženje 2. Kongresa na taki višini, kot bi se vršil 45. leta, ko je bila izbojevana težka in slavna zmaga nad fašizmom. Pa tudi tokrat je bila izbojevana težka in slavna zmaga, namreč nad lažnjivo propagando moskovskih birokratov. Na

Igo Gruden:

Balada naših dni

Obup in žalost — dva molčeča druga
sta v teh turobnih mi deževnih dneh;
kdor sreča me, ne vidi, da smo v treh
zavešeni z oblaki v vetru z juga.

Od streh na ulice so sence legle:
kako brezupno žalosten je svet!
Nad njim otožnih ptičev daljni let —
iz megle slišim klice njih zategle!

Morda bom tudi jaz nekoč nad mesti
otožno klical v noč, iskal si smer
za drugom skozi žalostni večer
kot za človekom zdaj v dežju na cesti.

Posedam v krčmi, da ljudem se skrivam:
na Almerijo mislim vse te dni,
na Nanking in kako Šanghaj gori,
na mrtve narodov človeških pijem.

Z očmi velikimi, svetlo kot riba
pogleda včas v vežo plah otrok,
osipljejo se rože mu iz rok,
ko bliže gre in ustnice pregiba.

Fantički iz predmestnih senc turobnih,
dekleta v letnih krilcih do kolen,
prezblbi, lačni, stisnjenih ramen,
kot v mojem je jesen v njih srcih drobnih.

Pogled nam vsem visi v prostoru praznem,
delim jim brez besed drobiž in kruh;
a v meni vse kriči: telo in duh,
ko iščem sled vesti v človeštvu blaznem.

Pijan se dvignem kot orkan s potresom,
razkrivam strop in streho do neba,
apokaliptični nestvor sveta
boga izzivam proti krvosesom,

ki v Almeriji, v Nankingu, Šanghaju
morili so otroke sončnih mest,
lovim jih v pest in davim jih za vest
ob Jangeekjangu in ob reki Taju.

Obup in žalost sta z menoj kot rablja
na straži nad človekovo vestjo:
pošastno gre zakrivljen nad zemljo
v oblakih mesec kot krvava sablja.

Libiški:

Pred desetimi leti

Nekaj malo prijetnih spominov

Pred desetimi leti, tako na spomlad smo imeli pogosto obiske gestapovcev na vasi. Spočetka je hodil v vas h konfidentu samo eden, pomalem dva, nato trije in so včasih še kako žensko seboj prignali. Zahajali so vedno k dvema hišama in ostajali tam po ure. Domov grede so potem postajali pred hišami zavednih Slovencev in se nekaj dolgo med seboj pogovarjali. Kazali so s prstom ali roko k dotični hiši, potem šli par korakov naprej, se obrnili in spet kazali na hišo. Ve-

kadar se je pokazala taka črna uniforma. Špiceljni so v svoji vsemogočnosti v gostilnah govorili skrivnostno, včasih pa tudi javno in naduto, da bo prišel avto in nas bodo „lifrati“. Pomagati si nismo mogli ničesar, smo pač ostajali bolj pri domu in čakali, kaj bo.

Na cvetno nedeljo je potem sad denunciantov dozorel. Ko pridem iz cerkve domov, je prišel avto in basal mojega sosedo. Zvečer smo nato slišali, da so odpeljali tudi vse duhovnike v Celovec v gestapovski zapor.



deli smo, da nas naši „dobri sosedje“ gestapospiceljni kar na moč lepo opisujejo pri totenkopjih. Ker smo že prej večkrat slišali o gestapovskih metodah v Dachau-u in tudi o krematorijih nam je bilo vedno neprijetno,

Kot znan prosvetaš in dober „prijatelj“ naših špiceljnov sem kar tako uho vlekel, kaj bo z menoj. V ponedeljek nič, v torek nič, v sredo pa je bila naša vas polna rajhovskih vojakov, ki so šli na „Feldzug“ v Jugoslavijo. Zamotili smo se v mule, vojake in orožje in na gestapovce malo pozabili. Pa se pregnete skozi sive vojake črna uniforma, se postavi pred me in vpraša: „Sind sie A. K.“ Ko potrdim, pravi: „Pojdete malo z menoj v našo kanclijo, je tam nekaj za popisati.“

Z ženo sva takoj vedela, koliko je ura. Nabasala mi je v nahrbtnik kruha, špeha in tobaka. Otroci so jokali, žena se je kregala, gestapovec pa je režeč kazal svoje dolge kozje zobe ter naganjal „Schnell, schnell, nur keine Dumheiten machen, sie kommen doch gleich wieder zurück“. Ko prideva do avta, je sedel v njem že sivolasi Šulnov oče iz Vogrč, vsa leta veren, zaveden slovenski mož, korenina, dolgoleten cerkveni ključar in slovenski občinski odbornik. Ko me zagleda, se trpko nasmehne in pravi: „To smo si torej zaslužili!“ Od preobilice vojakov se avto ni mogel preriti naprej po cesti. Zato gestapovec obrne in pelje proti Smihelu. Večkrat pogleda na uro in pravi šoferju „Etwas Beilung, dass wir noch zum Zug kommen“.

Gestapovci so imeli pisarno na postaji v Pliberku. Tam me nahruli agent Kammermaier, ker sem se menda premalo spoštljivo obnašal: „Stehen sie still, nehmen sie ihre Pfoten aus der Tasche.“ Najprej par vprašanj o personalijah nato če imam kaj denarja. Ko potrdim, zahteva od mene 2 RM. Tudi Šulnov oče mora dati dve. S tem denarjem gre nek posebno grd v obrazom kot hudičeva spaka, gestapovec kupit vozne karte za Celovec. S še tretjo žrtvijo, mladim Kraljem, sem od jugoslovanske meje, nas je napodil v vagon in se posadil tako, da nas je ves čas nadzoroval. Potniki v vagonu so uporno molčali. Samo z neko pliberško učiteljico je grdež še navezal pogovor. Spraševala ga je, kako mu gre v službi in kam da se danes pelje. „Diese Himmelshunde hier muss ich ins Sichere bringen“, pravi in pokaže zaničevalno na nas. Začuden nas je pogledala, a reči si ni veliko kaj več upala.

Ko smo v Celovcu izstopili, si je djal pištolo v žep, da bi jo imel takoj za stisniti, če bi kdo kaj poskušal, ter nas podil tri korake pred seboj po mestu. Šulnov oče in jaz sva že močno sopla, a še vedno je pretegnjeni dolgač priganjal „Schnell, schnell nach links biegen, jetzt nach rechts“, dokler nismo bili pripodeni do velike palače z napi-

som „Gefangenenhaus“. Podil nas je po stopnicah v drugo nadstropje in divje pozvonil na vratih z napisom „Gestapohaeflinge“. Vrtar ga ponižno pozdravi in pravi: „Sie von Bleiburg bringen wieder Neue. Alles kommt von Bleiburg, unten muss viel los sein“. Ko mi ponižno čakamo ob začetku hodnika, gre gestapovska bestija od enih vrat celice do druge, odpira malo luknjico na vratih in se zadovoljno reži opazujoč svoje žrtve: „Jetzt haben wir euch, ihr Himmelshunde“. Ker se menda jetniki za vratami niso preveč menili zanj, je začel kričati nad nekim „Kopf weg sie Trottel, wir werden euch zeigen“. Ko je pregledal vse svoje žrtve, se je še zaničljivo ozrl na nas, si pustil odpreti ter odšel. Mi neuki jetniki pa smo morali najprej sneti klobuke in zdevati vanj vse, kar smo imeli v žepih. Oddati smo morali ves denar, ves kruh in špeh ter tobak. Brez vsega, kot cerkvena miš, smo bili potisnjeni v celico št. 6. To je bila 6 m dolga in 3 m široka soba z enim visoko vstavljenim zamreženim oknom. V celici sta bili dve prični, dva stola in pol metra široka miza. Umivalnik in pa vedro za potrebo sta zaključila vso notranjo opravilo. Sredi stene je bila luknja, iz katere je enkrat na dan pihal topel zrak.

Neuki jetniki smo mislili: se bomo pa nalezali v arestu. A že prvi dan so nas nahrulili, da se v zaporu sedi in ne leži. Kogar bi podnevi dobili pri ležanju, pride v „Dunkelkammer“. Torej sedeti na trdi klopi. Po malem smo se učili novega življenja, rode „koste“ — zelja in krompirja — sivkaste juhe, črne kave ter malega ličnega hlebca črnega kruha. Vsak drugi dan so nas spustili za pol ure v visoko obzidano dvorišče, kjer smo v gosjem redu korakali z drugimi sojetniki v krogu. Tu sem videl mnogo znancev iz Podjune in Roža ter tudi naše celovško vodstvo SPZ. Tu si se mogel malo pogovoriti, zvedeti kako novico od zunaj in ujeti kak čik cigarete.

Za veliko noč smo smeli v kapelico k maši, ki jo je daroval škofov odposlanec. Z njegovim dovoljenjem smo smeli iti vsi brez spovedi k obhajilu. Nekateri so molili, drugi se hitro med seboj pogovarjali in si delili klobase in cigarete, če so jih imeli. Novi jetniki smo imeli še zdravo rujava barvo, stari jetniki, med njimi tudi predsednik deželnega sodišča dr. Zigeuner, pa so bili od bivanja v zidovih sivkastobledi, oči vdrtle, trup shujšan, prsti na rokah dolgi, bleedi, medli. Taki bomo postali, če nas bodo dolgo tu držali.

Čas smo si krajšali z branjem knjig iz jetniške knjižnice. Imeli so knjige v vseh jezikih. Tudi slovenskih je mnogo, podedovanih od bivše primorske kaznilnice v Gradiški. Kadar smo se naveličali brati, smo si pripovedovali svoje doživljanje. Ko je tudi tega zmanjkalo, smo korakali po celici gor in dol. Štiri korake sem, štiri tja. Vedno pa smo vlekli uho, kaj se na hodniku godi. Po malem smo po hoji poznali vsakega zapirača. Zdaj gre „ta sitni“, zdaj „ta tolsti“, zdaj „ta komodni“ smo rekli.

Ob torkih smo smeli dobiti obiske. Kadar je bil „ta sitni“ zraven smo smeli govoriti samo skozi mrežo in nisi smel dobiti nič podarkov. „Ta tolsti“ je spustil ženo na hodnik in „žnergal“, da mi je celo svinjo prinesla. Ko pa je hotela dati tudi njemu precejšen kos mesa, naju je potisnil v malo sobico „da nihče ni videl, ko sem vse pospravil v žepo, za srajco in spodnje hlače. „Es geht niemanden was an“ je dejal, ko je tudi on dobil svoj del. „Ta komodni“ je pa samo rekel „gut verstecken, ich habe nichts gesehen“.

Tako nam je teklo jetniško življenje od torka do torka. Prestavljali so me iz ene celice v drugo, seznanil sem se z različnimi jetniki, ki so sedeli zaradi politike, zaradi vere ali pa zaradi storjenih zločinov. Vsi smo čutili nacizem na tistem, glasno pa si nismo upali tega povedati, ker tudi po celicah so bili konfidenti gestape. Mnogo „nedolžnih jetnikov“ je nazadnje končalo v krematorijih, ker so preveč zaupali sojetnikom — špiceljem.

Ves čas zapora me nikdo ni zasljal, čemu da sedim. Čez štiri tedne so me proti reverzu spustili domov. A samo mesec dni sem bil doma, nakar sem moral v drugo ječo, Deutsche Wehrmacht.

VSTAJENJE ...

Na Kožlaku v Obirskem, kjer je bil bunker Pokrajinske bolnice, se je prebudila pomlad. Bolniki in ranjeni partizani, ki so že nekoliko ozdraveli in se odpočili od vseh muk, ki so jih prestali vso zimo, so se sprehajali na soncu. Nekateri so posedali na suhih vejah blizu bunkerja in si tiho prepevali v sončni dan. Tudi težje ranjence so prinesli na nosilih iz zatohle podzemeljske kolibe na hribček, kjer je bilo najbolj toplo in sončno, da so se tudi oni naužili lepega sončnega dneva. Iz hribčka pred bunkerjem se je tako lepo videlo v dolinico, kjer leži vas Obirska. Toda danes se je kopala Obirska v zlatem soncu in je tako lepo bilo gledati tam doli, da bi človek stal dolgo, dolgo in ne bi trenil z očesom.

Matilda, ki je tudi stala na tem hribčku in so ji vse lepote pomladanskega jutra tako globoko segale v srce in dno duše, je stregla že dalj časa bolnikom in ranjencem, ki so iskali pomoči in nežne roke, ki se zavzame zanje z vso ljubeznijo — da z vso ljubeznijo matere, ki ji je vsak človek otrok, ki vsakomur v tej bolnici pomaga, postreže in ne dela nobene razlike. Z vso vdanostjo, požrtvovalnostjo in nesebično ljubeznijo dela dan za dnem in se zaveda, da vrši veliko, plemenito delo, katero zmore v tem težkem času samo človek, ki je velik in plemenit.

Matilda je že dalj časa v partizanih. Njen mož in hčerka isto tako in se borita v njenih vrstah za lepše življenje vseh zatiranih in zapostavljenih ljudi. Vedno je bila Matilda tih — delala je venomer in vsem je bila dobra tovarišica. Z veseljem in vso dobro voljo je izpolnjevala tudi najtežje naloge.

Sonce na nebu je priromalo visoko na Korte in Obirsko ter obsevalo z svojimi toplimi žarki vse doline, hribčke in ljudi, ki so tako težko čakali na konec vojne, konec grozot. Matilda je stala vsa v soncu na hribčku in zamišljeno zrla v Obirsko. Njene svetle oči so se iskrale in nihče ni zapazil, da ji velika solza polzi po upadlih licih. Toliko hrepenenja je bilo v teh očeh, toliko lepega

se je porajalo v njenem srcu — tako polna je bila njena duša, da bi zaukala na ves glas in izrazila vse ono, kar čutijo danes vsi njeni, ki jih ima v oskrbi, vsi ranjeni partizani in vsi ljudje, ki z istim hrepenenjem čakajo svobode, kot ona sama. Bliža se velika noč, bliža se vstajenje! Danes pa je veliki petek. Zdelo se ji je, da z današnjim dnem pušča za sabo vse ono, kar je pretrpela in prebolela v tej težki borbi. Dolgo, dolgo je nepremično stala in gledala — sedaj že v prazno — ni več videla Obirske pred njo — ni videla, kako lepo obsevajo sončni žarki vso gorsko pokrajino. Zatopljena je bila v globoke misli. Čutila je samo, da je nekje lepo, da prihaja življenje, da prihaja pomlad in s to pomladjo vstajenje — svoboda... Tudi ostali, ki so posedali okrog bunkerja, so bili zatopljeni v slične misli. Vsem je bilo ravno v tem trenutku tako jasno, da je v zraku pomlad, tista pomlad, katero imenujejo in za katero so žrtvovali tako veliko — to je svoboda. Vedeli so, da sovražnik beži pred to pomladjo, ki prihaja tako hitro s tako brzimi, koraki, ki osvaja srca vseh poštenih ljudi. Čutili so — vsak v svojem srcu je čutil, da je tisti čas blizu, ko bo lahko svobodno šel v dolino, ko nikjer ne bo več sovražnika — in vsak je samo mislil, kako bo lepo takrat. Toda prav v tem času — ravno danes na veliki petek in čez dva dni bo velika noč, to so čutili bolj kot kdaj prej, čeprav nobeden od njih ni kolebal — vsi so verovali v pravico, v lepše življenje.

Matilda je še vedno nepremično zrla pred se v prazno. Ni opazila, da se ostali tovariši odstranjujejo in gre vsak po svojih opravkih. Lahen pomladni vetrič jo je mimogrede nežno pobožal po zagorelih licih, stegnula je roke, kot bi hotela nekaj ujeti. V tem trenutku se je tako rekoč zbudila iz svojih sanj — ozrla se je okrog sebe! Pogled ji je zastal tam daleč nekje nad Grintovcem, ki je bil ves ovit v sivočrno meglo — dolgo je gledala in tesno ji je bilo pri srcu. „Kaj ta temna megla?“ si je mislila; saj je vendar že

(Nadaljevanje na 4. strani)

JUB KOZAR:

CELICA

Neke noči sem se kasno vračal po Ringu. Menda sem v operi poslušal Wagnerja in se potem motovil skozi noč. Iz megle se je prikazala dolga Lovretova postava. Kasneje sva sedela v njegovi sobi, tako tesni kamri, da je bilo treba prekobaliti stol med mizo in posteljo, če si hotel od peči k oknu. Kuhala sva si čaj in se pogovarjala pozno v noč.

Lovre je bil romantik, toda njegov kmetiški čut za koristnost in prirodni dar ostrega opazovanja sta ga v idejnem snovanju vselej varno vodila. Razgovor se je razpletal o narodu in njegovi usodi. Nasproti moji trditvi, da bo narod v svoji kulturi večno živel, je postavil drugo, da kulturno zrel narod ne more živeti brez politične svobode. Nenehna borba za obstanek utesnjuje njegovo kulturno izživljanje. Nato se je razvnel. Napovedal je, da prihajajo časi, ko se narod ne bo mogel več boriti z orožjem svoje kulture. Nemški imperializem je brezobziren nasprotnik. Z vsakim dnem izpodjeda naše gospodarske temelje, potujčuje človeške duše, mi pa v znoju preštevamo na prste, koliko smo jih rešili. Narod, ki mora trošiti vse svoje moči ter se z največjim naporom bori za svojo življenjsko upravičenost, ne more nikoli sprostiti svojih najdragocenejših sokov. Toda sen o svobodi ni še ugasnil v našem narodu, sluti ga, odkar se je zavedel, da je narod. Zdaj je vzplamtel. Francoska revolucija je oznanila svobodo, balkanski narodi zaključujejo poglavje svetovne zgodovine. Avstrija je preslišala prebujenje narodov, zato jo morajo narodi razbiti. Narod je suveren in država obstaja po njegovi volji. Gre za poslednjo borbo. Srbi in Bolgari so izračunali, koliko jim bo treba municije, krompirja, hlebcev, opank, topov in ljudi, ki bodo dali svoje življenje. Kaj smo storili mi? Katera naj bo naša pot? Slovenci živimo na prepihu. Le v močni jugoslovanski državni tvorbi naslonjeni na Rusijo, se lahko upremo nemškemu imperializmu, da se bomo poslej kot narod med narodi borili za človeške pravice.

Bila je že pozna noč, ko sva se ločila, pod svetilko na ulici. Lovre me je vabil, da bi prišel mednje in stopil v vrsto: „Slovenski narod si ne bo priboril politične svobode brez žrtv in krvi, ki jo je moralo človeštvo za svoje najdragocenejše zmage vselej prelivati, da je strlo upor narave.“

Pričakoval je odgovora, ki mu ga nisem mogel dati. Hodil sem do jutra okoli, skozi meglo, nevede, po katerih ulicah tavam. Ko se je že danilo nad mračnimi gnotami poslopj in so ugašale blede svetilke, sem obstal v Stadtparku. Po golih deblih so drsele kaplje na umazano snežno skorjo. Bil sem truden, v glavi sem občutil sivino težo od prečutih noči. In vendar sem se trudil, da bi domislil do konca, kar sva se razgovarjala v tej noči.

Čutil sem, kako smo v tistih mračnih dneh bolehalo od razkroja v sebi. Ugašalo je veselje do življenja, razjedala nas je sképsa in tirala človeka v bolesten individualizem. Vsakdo je iskal po svoje opore, da bi v sebi predramil vero v življenje. Slutili smo, da nekaj odмира in se približujejo dnevi, ki bodo pretresli vse človeštvo. Toda narava se je krčevito upirala. Pod nami pa so že strujili

tokovi, vneli so se plameni novih dogajanj. Cankar in Zupančič sta doživela napovedi ter zajela v sebi hrepenenje rodu.

V megleni noči, po mračnih dneh razdvojenosti, me je prešinilo, da je moje življenje last naroda, od katerega sem ga prejel. Usoda mi je ukazovala, da se uvrstim med vojščake za idejo svobode, ki je najjačji izkaz narodove volje ter prebujenje njegove etične in moralne zavesti. Čeprav sem se tisto jutro še upiral spoznanju, sem bil o veliki noči odločen in sem prišel na zbor.

Zbrali smo se pri slikarju Ferdu Veselu v gradičku na Dolenjskem. Proti večeru sem potrkal na velika vežna vrata. Nihče se ni odzval. Pomladansko sonce je zahajalo za Sv. Duhom. Sence so se zbirale pod vrhami ob potoku, ki je napajal zeleno dolino med širokimi sploščenimi bregovi. Na Pljusk so se ob belih cestah potegnile meglice. Visoki jagnedi so se razklali v sence in drevesa. Črne razorane njive, med njimi svetla ozimnina, so pregrinjale valovito zemljo do obzorja. Onkraj kolovoza, pred gradom, je stala ob starinskem vodnjaku velika lipa, na kateri so se temne veje zlatile v zarjeh. Zemlja je dišala, večer je bil topel in nebo visoko. Izpred gradu na hrbitšču zemeljskega vala je oko obseglo pokrajino do kočevskih gozdov. — — —

V celici so mi marsikdaj oživeli tisti dnevi na gradu. Doživljal sem jih v sanjah in se najbrže tudi ponoči nevede veselo smejal. Včasih mi je zadisala zemlja tako kakor tedaj, ko smo hodili po vrtu in nam je Lovro razlagal organizacijski načrt, ki ga je posnel po ruskih revolucionarjih.

Neko popoldne smo čepeli v razdrti hišici na vrtu. Lovro je pričel, da ne moremo od tam pričakovati nobene pomoči. Samozavestno smo jo odklonili in se vsi strinjali, da je ideja političnega osvobođenja slovenska življenjska nujnost, ki jo je treba uresničiti z lastnimi močmi.

V topli pomladi je mladostna romantika sanjarila sicer o marsičem, kar se nam je že leto nato zdelo le iluzija. Vendar je bil Lovrotov načrt tajnega krožka „kladivarjev“, ki so razpredali nove krožke med „kovači“, tako spretno izveden, da ga sodišče nikoli ni odkrilo.

Tisto popoldne sem izvedel, da je vladala v začetku med nazori zmešnjava. Nekateri so družili politično združitev s kulturno. Šele ko je Zupančič stopil v mlade vrste, je zmogala ideja o politični združitvi jugoslovanskih narodov, ki bodo v novi državi uživali vso svobodo za svojo notranjo rast.

Med našimi pogovori v kuhinji je Ferdo Vesel uganjal različne šale. Odkritosrčno smo se mu morali smejeti, ko je predlagal svoje zvite načrte, kako bi ukani državnega pravnika. Trdil je, da se v boju z državno modrostjo šele razodene, koliko življenjske moči ima ideja. Takrat se je ukvarjal tudi z mislijo, da bi ponarejali denar, s katerim bi lahko uresnili svoje revolucionarne načrte. Vse večere je predsedel pri mizi, kjer je preizkušal svoje naklepe in delal galvanoplastične poskuse. Vendar se mi je zdelo, da ga ti bolj zanimajo kot pa resnični uspeh njegovega dela.

Marsikdaj sem se v celici, preden sem za-

spal, preselil v alkimistično kuhinjo in živo obujal spomine, kako smo sedeli in razpravljali dolgo v noč, brata Fabjančiča na ognjišču, Jenko pri vratih, Ferdo Vesel pri galvanoplastičnih poskusih, midva z Lovretom na čeburu pred shrambo. Vse slovensko življenje se je zgrinjalo pred nami, ki nam je v prsih plamtela neizmerna ljubezen do svojega rodu.

Poslušal sem zopet Franceta Fabjančiča, ki je strmel nekam prek nas in govoril s fanatičnim prepričanjem. France je bil oglas in visok, votlo lice je izražalo apostolsko vero. Bil je asket po naravi in je živel, kakor da ženske ne vidi. V idejo je tako živo veroval, da se nad nasprotnikom ni mogel razsrditi, ampak se mu je le smejal s širokim smehom, ki se mu je valil iz trebuha. Snoval je težko, kar pa je domislil, je bilo jasno in prozorno. Pripovedoval nam je, kako sta se razgovarjala s Cankarjem. Sedela sta pod Rožnikom. Cankar je napeto poslušal in si ves čas s kazalcem podpiral glavo. Ko mu je France omenil, da je ideja združitve politična ideja, ki se razlikuje od dosedanjih jugoslovanskih zblíževanj v tem, da se hočemo Slovenci združiti s Srbi, Hrvati in Bolgari na temeljih narodne in kulturne svobode, se je radostno dvignil izza mize, mu segel v roko in obljudil, da bo sam priredil zbor, na katerem bo govoril o ločitvi od Avstrije, kar je tudi storil še tisto pomlad.

France nam je razkladal z gromkim glasom pozno v noč svoje politične ideje. Srdil se je nad nekaterimi članki, ki so izšli v „Preporodu“ in v katerih je pisatelj trdil, da je bilo vse dosedanje življenje Slovencev gnoloba in laž. Ogorčeno nas je rotil, naj takih člankov več ne tiskamo, ker so kvarni in nestvarni. Z njimi kažemo le mladostno navdušenje, ki pa nima nobenih resnih temeljev. Inteligenca, ki je vsa na naši strani, se bo kmalu odvrnila od vročih nejasnih glav.

Govoril je o narodnem prebujenju in naporom delu narodove inteligence, ki je po tolikih letih suženjstva ustvarila narodno zavest in predramila tudi v množicah slovensko voljo. Rad je obsojal slovensko politiko, ki ni nikoli zajela vesoljne usode slovenskega naroda, ampak se je tako pogosto borila le za lastne koristi. Marsikdaj je bil sicer oportunisten potreben in celo važen, toda v slovenskem življenju se je le prevečkrat pokazalo, da se za tem oportunistom skrivajo osebne, ne pa narodne koristi.

Preresetaval je programe slovenskih strank. Malomeščanski liberalizem je na zatonu. Njegova inteligenca je sicer ustvarila velike vrednote, toda gospodarskih in socialnih temeljev za svoj obstoj si ni ustvaril. Narodnostno idejo, s katero je vzkliknil, so ustavili v njenem razmahu politiki, preden je zajela narod. Svobodomiselnost je imelo plitvo strugo, zato je kaj lahko zmogala katoliška ljudska stranka. — — — France se je učil pri Kreku, čeprav je bil socialist. Socialni demokrati stranki je očital, da ni pravilno razumela narodnostnega programa. Izražal je mnenje, da se za internacionalizmom slovenske socialne demokracije skriva raznarodovalnost, ki jo povzroča odvisnost od dunajske centrale. Poudarjal je, da socialna demokracija premalo pozna problem malega kmeta, ki je posebno važen za Slovence, po svoji pretežni večini proletarski kmetijski narod.

Ob priliki, ko je govoril o narodnosti, je pokazal, da naše stranke niso nikoli zajele najglobljih življenjskih potreb naroda, niso razumele njegovih etičnih vrednot. Zato so pokazale sedaj zopet le svojo strankarsko usmerjenost. Tivolska resolucija je bilo še najdražje dejanje. Toda v novi državi bodo morale stranke ustvarjati programe, ki bodo obsegali vso narodovo usodo.

Rad je govoril o socializmu in trdil, da je politična svoboda prvi temelj socialnega osvobođenja. Brez lastne državnosti se narod ne more izživeti in ne bo mogel iz sebe ustvariti temeljev za bodoče veke. Slovenci, Hrvati in Srbi imajo precej podobne življenjske pogoje. Sorodni po krvi in jeziku bodo v novi državi, v vseh ozirih enakopravni, doživeli politično in socialno svobodo ter obogatili človeštvo s svojo duhovno kulturo. Kadar je končal, je vedno upiral oči nekam predse, kakor da gleda privide.

(odlomki iz poglavja Obiski)

Izšla bo knjiga „Koroška v borbi“

Ob desetletnici Osvobodilne fronte bo izšla v založbi Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške knjiga „Koroška v borbi“. Narodnoosvobodilna borba je v zgodovini vsega slovenskega naroda med najpomembnejšimi dogodki. Tudi mimo koroških Slovencev ta težka, a slavna doba ni šla brez močnih učinkov. To borbo smo tako ali drugače vsi spremljali in menda bi mogel vsak posameznik kaj povedati iz strašnih časov nacističnega nasilja. Oni, ki so stali neposredno v vrstah borcev proti nacifazizmu ali pa bili prizadeti kot izseljenci in priporniki, morejo kajpada podajati popolnejše podobe tega časa.

„Koroška v borbi“ je zbor takih podob, spominov, slik itd., ki so po večini samo uspele reportaže, zapiski, a so že tako dragoceni dokument časa. Knjiga prinaša spomine iz oborožene borbe, iz dela političnih aktivistov na Koroškem, ter opisuje strahote v koncentracijskih taboriščih in trpljenje naših izseljencev, hkrati pa osvetljuje osvobodilno gibanje in razvoj Osvobodilne fronte na Koroškem, toda da v resnici prikazuje vso borbo našega ljudstva in je dokument časa in dokument našega doprinosa v borbi za uničenje nacističnega nasilja.

V knjigi je zbranih le nekaj važnejših opisov, ki so pomembni za veliko dogajanje in prikazujejo junaštvo in brezmejno vdanost in pripravljenost za največje žrtve v korist slo-

Prispevajte v fiskovni sklad

venskega naroda na Koroškem. Vmes pa je še vrsta manjših, globoko človeških dogodkov, katerim so dali pisci občutje poleg opisa resničnosti same.

Živa in čista beseda borcev in trpinov, njih misli in čustva, njihova pretresenost pred veličastnostjo pa tudi strahoto dogajanja, skrb in bolečina, njihov pogum, njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost — vse to je zajeto v to knjigo in spravljeno nam in potomstvu v potrdilo in bodrilo.

Knjiga „Koroška v borbi“ mora v roke vsakega koroškega Slovenca, vsak bo našel v njej kos lastnega doživljenja. Cena knjige, ki bo obsegala okoli 250 strani in 20 strani slik na umetnem papirju bo primeroma nizka, znašala bo okoli 30 šilingov.

Vabilo k prednaročilu

V založbi Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške bo izšla knjiga „Koroška v borbi“.

Knjiga bo izšla koncem aprila 1951. Cena v prednaročilu za knjigo znaša okoli 30 šilingov.

Naročiti jo je treba do 15. aprila 1951.

Po sprejemu spodnje naročilnice, ki jo pošljite na Zvezo bivših partizanov Slovenske Koroške, Celovec, Salmstr. 6, bo Zveza dostavila položnico za nakazilo vplačila.

Zveza bivših partizanov
Slovenske Koroške, Celovec,
Salmstrasse 6

NAROČILNICA ZA KNJIGO „KOROŠKA V BORBI“

Naročam (o) od Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške, Celovec, Salmstrasse 6:

... izvodov knjige „Koroška v borbi“ v prednaročilu po določenih pogojih.

Ime	
Poklic	
Naslov	
Datum	
Podpis	

VSTAJENJE...

(Nadaljevanje s 3. strani)

kar velika noč in vsi bi si želeli ravno to pomlad lepo — lepo...

Zopet se je vetrič poigraval z njenimi lasmi in Matilda je bolj kot prej začutila pomlad v sebi. Visoka, košata smreka nad njo je nalahno zašumela, zašumela je vitka, bela breza in zašumeli so vsi grmički in vse travice po gozdu so se nalahno zamajale kot bi dihale pomlad. Vse, prav vse je dihale pomlad. Sivo-črna megla nad Grintovcem se je spremenila v rahlo pajčolanasto ogrinjalo, kot bi razumelo Matildine želje, da je prav v tem trenutku najmanj zaželjena, da celo dela ali nekoliko vpliva na njeno razpoloženje — zato je boljše, da izgine. Megla se je popolnoma razpršila in Grintovec je bil ves v soncu.

Matilda ni mogla iz sanj. V svojih mislih je premlevala prav vse. Spomnila se je težkih borb s sovražnikom, spomnila se je vse-

ga gorja, spomnila se je tudi, kako je sovražnik trpinčil, zasmehoval, zasramoval in iztrebljal slovenski narod. Toda danes pa ljudstvo z njim obračunava. In ravno v tej letošnji pomladi bo konec, ker mora biti, ker ga tako živo čutimo vso, si je mislila.

Ranjenci in tovariši so se spet zbrali in tiho, čisto tiho pred se so začeli peti. Pomladanski vetrič pa je prinesel Matildi na uho: „Vstani ljudstvo slovensko...“ Res, vstala je Gorenjska, vstala je Štajerska, vstalo je vso slovensko Primorje, vstal je tudi naš Korotan... Toda to vstajenje je pobarvano z živo človeško krvjo — a, vendar tako lepo...

Matilda: „Vse je v tebi; v tvojo dušo se lije večnost brez konca; njene harmonije — stoj in nagni nad nje uho — žarovite ti skozi prsi dero.“

Milka Wieser

Od Pliberka čez Borovlje v Šmarjeto

I. Blagovno združništvo — naša narodna rešitev

Zveza slovenskih zadrug me je povabila, da sodelujem kot kmetijski strokovnjak v tečaju, katerega je v minulem tednu priredila pri Brezniku v Pliberku. Ne bi se zadrževal pri razpravi o združništvu samem, če bi tudi sam ne izšel iz okolja z najizrazitejšim in najuspešnejšim slovenskim in mogoče celo srednjeevropskim blagovnim združništvom na Gorenjskem, če ne bi bil tudi sam svoječasno ustanovljaj uspešne mlekarke in živinorejske zadruge.

Krasno in vsestransko obdelano, za koroške razmere prilagojeno razpravo o blagovnem združništvu naj po potrebi objavi referent dr. Mirt Zwitner sam, kajti razprava zasluži, da izve o njej in si njen smisel osvoji sleherni koroški Slovenec. Če bi referent dr. Zwitner utegnil, bi predlagal, da se njegov referat v Pliberku vsekakor ponovi in da se poda v vseh okrajnih središčih, v Borovljah, Dobrlji vasi, Velikovecu, Celovcu, Šent Jakobu ali Rožku in Beljaku, kajti v resnici, v blagovnem združništvu je spričo sedanjih političnih in gospodarskih razmer na Koroškem edino uspešna pot naše osamosvojitve, naše narodne rešitve. Kdor ima gospodarstvo v rokah, ta odloča in narekuje tudi smer in tok vsega kulturnega in prosvetnega življenja. To je samo po sebi umevno. Kaj pomaga, če naučimo ljudi pridelati boljše seme, uporabljati gnojila z vso prefriganostjo, pravilno škropiti sadno drevje, vzgajati uspešno gozdnin pravilno krmiti živino, če pa se bodo plodovi našega dela stekali v roke tujih privatnikov ali tujih organizacij. Le-ti bodo, čeprav si na zunaj nadenejo videz nepristranosti in narodne nevtralnosti (n. pr. lesne zadruge) na odločilnih mestih nastavljali vedno le tujca bodo odvajali izkupičke le za tuje, našim malim slovenskim kmečkim potrebam nasprotnim silam in bodo dajale našim ljudem, pa naj bodo ti zavedni ali nezavedni ali pa se bodo prištevali celo k vindišarjem, zaslužka in kruha le na takih trdih mestih, na katerih tujec ne bi zdržal. V resnici, vsi poljedelci, živinorejci in gozdarji iz našega ozemlja, pa naj si bodo ti mali ali veliki, zavedni ali nezavedni, bi si morali vzeti k srcu sleherno besedo iz referatov našega blagovnega združništva!

Čas gre naprej in mi moramo z njim in kdor ne gre z duhom časa, gre čas preko njega. Kako lepo so nas še učili v moji mladosti in nam dajali napotek za življenje z besedami: „Moli in delaj!“ Za današnji čas in posebej za prebivalstvo slovenskega dela Koroške, katerega smatrajo v Avstriji (z vindišarji vred) gospodarsko za najzaostalejšega, pa bi se moralo glasiti: „Moli in delaj in — bodi član naše blagovne zadruge!“

Vem, kaki so naši ljudje. Kar pride iz nas samih iz našega ljudstva ali celo iz naše krvi (če se ta ni potujčila!) smatrajo za manj vredno. So ljudje, ki se prištevajo sicer k narodno zavednim krogom, ki pa izjavljajo, da slovenskih strokovnih listov ne berejo. Oni berejo samo tuje (menda boljše?) liste. „Kdor zaničuje se sam, bo podlaga tujčevi peti“. Ta izrek je bil že davno, davno po našem ljudstvu preizkušen in je polnovečaven danes ravno tako kakor je bil nekdanj.

Če se tako zelo goreče zavzemam za ustanovitev in okrepitev blagovnih zadrug na našem ozemlju, naj ljudje ne mislijo, da se tu odrevam za kake „obdelovalne“ zadruge, čeprav te vdanih razmerah niso slabe. Silen razvoj, tehnike v zapadnem (ameriškem) in vzhodnem (ruskem) gospodarskem bloku je v resnici tak, da je, smatramo iz čisto pridelovalno-ekonomskega vidika rentabilna v kmetijstvu samo ameriška farma, žitna fabrika s povprečno 60 ha obdelane zemlje ali pa — kolhoz. Da vendar mi vzdržimo, da ohranimo našo gospodarsko samostojnost med tema dvema blokoma, med tema dvema kolosoma, je neobhodno potrebno, da iščejo druge oblike gospodarstva. In te smo našli predvsem v — našem blagovnem združništvu. Čisto mimogrede in na preiferiji povedano, je tehnika od leta 1949 do leta 1951 tako silno napredovala, da zamorejo uporabljati uspešno na malih posestvih s 4 do 5 ha obdelane zemlje že stroje, enosone traktorje s 6. do 9. konjskimi silami, ki izločujejo potrebo po ustvarjanju kolhoz ali ameriških farm z velikimi traktorji. Toda za vnovčenje in predelavo naših pridelkov (žita, živine, sadja in lesa), za primeren postavitev na trg, pa so posebno blagov-

ne zadruge neobhodno potrebne. To nam pove tudi poročilo zadnje številke našega lista s strokovnega predavanja v Kročji vasi. Tu vam je med drugim sporočil naš, z našimi gospodarskimi problemi najgloblje seznanjeni posestnik Rajhman, Jesenik iz Lipe, da je postal naš kmečko-gospodarski položaj že tako brezupen, da ti v Beljaku ponujajo kmetije s 40 ha zemlje v lepih legah za 70.000 šilingov, a ni kupca za nje, ker je način našega dosedanjega dela na kmetih postal tako nedonosen.

II. K poljedelskem tečaju v Šmarjeti

Od združnega tečaja v Pliberku me spremlja iz mesta mimo graščinski kasarni podobne, brezdušne grofovskve hiše, mimo grada v hrib, čez goro, skozi lepo oskrbovane gozdove Kosov najmlajši sin. „Čigav pa je ta les?“ vprašam. „Grofovski“, je odgovor. To vprašanje in odgovor se je ponovil najmanj pet-, šestkrat, predno sem dospel z zbuženim fantom na sleme gore. Pa ne samo gozdovi, ki so, kar zamore presoditi strokovnjaško oko na prvi pogled, bili iz večine nekč kmečki travniki in pašniki, tudi samotne hiše z gospodarskim poslopjem tako imenovane „hube“ s tako lepimi slovenskimi imeni kot Košutnik, Vetrnik itd. so grofovskva last. Da je prišlo do tega, je menda kriva iz večine na neorganiziranost in naša nekdanja gospodarska nesloga ter nekdnje pomanjkanje naših kreditnih zadrug, posojilnic, ki bi bile nudile zadolženim gospodarjem potrebna posojila.

Vrhu slemena se nama kljub megli nudi krasen pogled v gorsko dolino Šmarjeta, ki počiva še vsa pod globokim belim snegom. Pod njim, v globoki strugi, šumi vendar živahni potok. „Kako se imenujejo posamezne pristave in kmetije, ki tako samostojno in

mirno ždijo na vsej prostorni vzhodni strani Šmarješke gore?“ In začne naštevati spremljevalec „Dumpeknik, Muhabor, Bokrovit itd., itd.

Veskakor so dospeli v gostoljubno tako silno preizkušeno Kolenikovo hišo (predlanskim je pogorela do tal), še na to stran vode, mladi in stari po uro daleč, tako da se je predavanje razvilo končno v prijeten družabni večer. Z gospodarjem znane „Kosove hruške“ so dospeli kar trije odrasli otroci. Samo Bilčovs na Slovenskem Koroškem prikazuje tako strnjeno soglasje vsega prebivalstva kot Šmarjeta. Razumel sem tudi to strnjeno, ko sem doznal, da je bil za časa vojne skoraj iz vsake druge hiše kdo v koncentracijskem taborišču v Nemčiji, da je umrl ta in oni v nemškem izgnanstvu, da je trpel ta fant, to dekle toliko za narodno stvar.

In ko se je predavanje že zaključilo, so prisedali po vrsti k moji mizi in vpraševali: „Zakaj kalijevo sol k ajdi ni delovala, pakaj je pokazalo oranje z železnim plugom boljši uspeh kot z lesenim, zakaj svinje kašljajo itd. In ugotoviti sem mogel končno v Šmarjeti tako zdrave rejske pogoje za naše ljube sčentinarje, kot jih nisem našel doslej nikjer na Koroškem. Pozna se menda tu že vpliv slovenske spodnje Štajerske. Pri vsaki hiši imajo ograjene obsežne gorice, tekališča ali cvinjarja. Zato tu tudi doslej ni bilo težko, moderne preizkušnje naše prašičjereje — hromote.

Prvič v življenju sem bil „uradno“ v pliberški Šmarjeti. Vendar mi je bilo skoraj malce težko pri srcu, ko sem odhajal odtod, kajti spomin mi je le preveč ubajal k dragim nekdanjim znancem s to in onstran meje, k dragim prijateljem v Mežiški in Mislinjski dolini, pod Uršljo goro.

Vernik.



Radio-aparate, elektro-motorje, vse potrebščine za razsvetljavo in tehnične novosti dobite v

ELEKTROHAUS HAAS & CO.

Celovec — Klagenfurt, Bahnhofstrasse 3

Vse instalacije električnih naprav izvajamo strokovnjaško in poceni

RADIO PROGRAM

RADIO SLOVENIJA

- četrtek, 22. marca:** 12.00 Lahek opoldanski sprej, 14.30 Iz svetovnega kulturnega življenja, 14.40 Od čitalniške dobe do danes, 18.40 Poje pevski zbor gimnazije iz Kranja pod vodstvom Viktorja Fabianija, 20.50 Jezikovni pogovori, 21.00 Glasba za oddih;
- petek, 23. marca:** 5.25 Srbske narodne pesmi, 11.30 Solska ura za nižje gimnazije, 14.00 Skladbe slovenskih avtorjev za glas in orkester, 17.30 Solska ura za nižje gimnazije, 18.00 Skladbe slovenskih in srbskih avtorjev, pojo slovenski zbori, 20.15 Zeleni ste — poslušajte! 21.00 „Svet v satiri in humorju“, 22.30 Z mikrofonom sredi življenja in dogodkov;
- sobota, 24. marca:** 6.10 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije, 12.40 Zabavna glasba, 13.50 Pregled kulturnega življenja v Jugoslaviji, 14.00 Zabaval vas bo Veseli kvintet, 14.40 Koroške narodne pesmi, 18.10 Igra Kmečkino trio, 18.50 Zivali v glasbi, 20.50 Veseli večer;
- nedelja, 25. marca:** 9.40 Slovenske narodne pesmi, 11.30 Oddaja za zamejstvo, 12.40 Zabavna glasba, 13.00 Pol ure za pionire in cicibane, 13.30 Zeleni ste — poslušajte! 16.00 Koncert slovenskih narodnih pesmi, 18.50 Veseli večer, 19.45 Zabavna glasba, 21.00 Deset let naše revolucije, 21.20 Partizanska glasba.

Racioniranje surovega masla

Združna tiskovna služba poroča, da je Zveza konzumnih zadrug na konferenci dne 12. marca t. l. sklenila, da zahteva zopetno racioniranje surovega masla.

Svojo zahtevo utemeljuje z izrednim pomanjkanjem surovega masla zaradi pomanjkljive dobave mleka ter predlaga, da bi se iz teh vzrokov uvedlo racioniranje do zboljšanja na mlečnem trgu, ki ga je pričakovati z možnostjo svežega krmiljenja v vigradi.

Najmočnejša lokomotiva na svetu

Tovarna Oerlikon v Zürichu je zgradila za švicarske državne železnice najmočnejšo lokomotivo na svetu. To je električna lokomotiva z 12.000 KS, teža 233 ton in maksimalno hitrostjo 110 km na uro. Vozila bo na progi čez St. Gotthard in je torej namenjena za gorske proge. Vlak, ki je težak 770 ton, vleče po vzponu 25 odst. s hitrostjo 75 km na uro.

Promet Hamburga v letu 1950

Uprava hamburškega pristanišča je objavila nekaj podatkov o prometu pristanišča v letu 1950.

V Hamburg je priplulo 1950. leta 11.543 ladij, ki so imele 11,1 milijonov netto ton. To je dvig v primerjavi s preteklim letom za 2,4 milijone ton. V tem številu je bilo že 13,4 ton nemških ladij.

Posebno močno se je razvil reden ladijski promet, ki beleži že 177 odhodov na mesec.

Promet blaga se ni razvil v toliki meri, kot promet ladij. Skupno je bilo naloženo in razloženo 11 milijonov ton kar predstavlja porast za 15,5 odstotkov.

Elektrifikacija francoskih železnic

V letu 1949 je imela Francija v domovini in severni Afriki čez 4130 km elektrificiranih eno- in dvotirnih železniških prog. 939 električnih pogonskih železniških voz s skupno 300.000KS. Elektrarne državnih železnic so imele 600.000 kilovatov. V letu 1948 je bil večji del električnega toka, ki so ga porabile železnice, iz hidrocentral državnih železnic, katerih letna produkcija električne energije je znašala 740 milijonov kilovatov ur. Po Monnetjevem načrtu naj bi se železniške električne instalacije podvojile v 5 do 6 letih.

Vigred trka na vrata!

umetna gnojila in semenje

za pomladno setev in sajenje
za pravilno obdelavo zemlje
in olajšanje dela med letom pa
vam priporočamo

kmetijske stroje vseh vrst

Domače krme vam primanjkuje?
Naše zadruge vam po najboljši možnosti
pomagajo premostiti stisko z dobavo

raznih krmil

In če denarja ni v žepu? Morda se dobi
kratkoročno posojilo?

Zato se poslužujte naših
Kmečkih gospodarskih zadrug

ter

Hranilnic in posojilnic

združenih v

ZVEZO SLOVENSkih ZADRUG V CELOVCU

r. z. z. o. j.

Celovec, Paulitschgasse 7

Telefon 21 - 29

KINO PREDSTAVE

ŠT. JAKOB V ROŽU

v nedeljo, 25. in v ponedeljek, 26. marca
„Die Glocken von St. Marien“

VRBA

v četrtek, 22. marca
„Melodie des Herzens“
v soboto, 24. in v nedeljo, 25. marca
„Theodor im Fußballtor“
v ponedeljek, 26. marca
„Springflut“
v sredo, 28. in v četrtek, 29. marca
„Herliche Zeiten“

VELIKOVEC

v petek, 30. marca do nedelje, 1. aprila:
„Tulsa“
v četrtek, 22. marca
„Abenteuer im Engadin“
v soboto, 24. do toka 27. marca
„Wiener Mädchen“
(barvani film)
v sredo 28. in v četrtek, 29. marca
„Ein Teufelskerl“
v petek, 30. marca do nedelje, 1. aprila
„Zigeunerprinzessin“
(barvani film)

BOROVLE

v četrtek, 22. marca
„Sträfling 3312“
v soboto, 24. do ponedeljka, 26. marca
„Das kleine Hofkonzert“
v sredo, 28. do četrta, 29. marca
„Der Bastard“

ŽELEZNA KAPLA

v soboto, 24. in v nedeljo, 25. marca
„Die letzten Tage von Pompeji“
v ponedeljek, 26. in v torek, 27. marca
„Verrat in Schottland“
v sredo, 28. in v četrtek, 29. marca
„Abenteuer im Wilden Westen“
v petek, 30. in v soboto, 31. marca
„Die badende Venus“

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopsi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.